NORAKSTS
Lieta Nr.A420534512
(A02168-13/44)

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĒZEKNES TIESU NAMS

S P R I E D U M S

LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ

Rēzeknē 2013.gada 17.maijā

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese S.Pujāte,
piedaloties zvērinātai advokātei I.Grolmusai,

piedaloties pieteicējam *I.O.*, atbildētājas – Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes – Tieslietu ministrijas pārstāvei *G.P.* un Valsts ieņēmumu dienesta pārstāvei *S.P.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta sakarā ar *I.O.* pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Latvijas Republikas Augstākās tiesas Krimināllietu tiesu palātas 2011.gada 26.oktobra spriedumu krimināllietā Nr.15830102209 *I.O.* (turpmāk arī pieteicējs) atzīts par nevainīgu pret viņu celtajā apsūdzībā pēc Krimināllikuma 326.[1]panta pirmās daļas (2004.gada 12.februāra likuma redakcijā) un attaisnots. Ar Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2012.gada 31.janvāra lēmumu krimināllietā Nr.15830102209 Latvijas Republikas Augstākās tiesas Krimināllietu tiesu palātas 2011.gada 26.oktobra spriedums atstāts negrozīts.

Spriedums, ar kuru *I.O.* atzīts par nevainīgu un attaisnots, stājies spēkā 2012.gada 31.janvārī.

[2] *I.O.* saskaņā ar likumu ,,Par izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu" (turpmāk - Zaudējumu atlīdzināšanas likums), pamatojoties uz Latvijas Republikas Augstākās tiesas Krimināllietu tiesu palātas 2011.gada 26 oktobra spriedumu krimināllietā Nr.15830102209 un Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2012.gada 31.janvāra lēmumu krimināllietā Nr.15830102209, vērsās Tieslietu ministrijā ar 2012.gada 25.aprīļa iesniegumu zaudējumu atlīdzības saņemšanai sakarā ar nepamatotu atstādināšanu no amata krimināllietas izmeklēšanas laikā no 2009.gada 23.februāra līdz 2012.gada 17.aprīlim, kuras dēļ pieteicējam ir radušies Zaudējumu atlīdzināšanas likumā paredzētie zaudējumi - nesaņemtā darba alga, kā arī lūdza atlīdzināt izdevumus par juridisko palīdzību.

[3] Ar Tieslietu ministrijas 2012.gada 17.augusta lēmumu Nr.1-4.3/17 (turpmāk – Lēmums) nolemts:

1) apmierināt *I.O.* prasījumu par zaudējumu - izdevumu par juridisko palīdzību, ko sniedzis zvērināts advokāts un zvērināta advokāta palīgs krimināllietā - atlīdzināšanu un izmaksāt zaudējumu atlīdzību Ls 314,40 apmērā;

2) apmierināt *I.O.* prasījumu par zaudējumu- nesaņemtās darba samaksas - atlīdzināšanu un izmaksāt zaudējumu atlīdzību par atstādināšanas no amata periodu no 2009.gada 23.februāra līdz 2012.gada 16.aprīlim Ls 11 643,17 apmērā;

3) pārskaitīt Valsts ieņēmumu dienestam no *I.O.* nesaņemtās darba samaksas ieturamo iedzīvotāju ienākuma nodokli Ls 3096,13 apmērā;

4) ieskaitīt attiecīgajos speciālajos budžetos sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas par *I.O.* atstādināšanas no amata periodu no 2009.gada 23.februāra līdz 2012.gada 16. aprīlim Ls 5351,51 un Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras nodaļā iesniegt ziņojumu par veiktajām iemaksām.

[4] Pieteicējs, nepiekrītot Lēmumam daļā par nesaņemtās darba samaksas atlīdzināšanas apmēru, iesniedza pieteikumu Administratīvajā rajona tiesā, jo uzskata, ka Tieslietu ministrija (turpmāk - Ministrija) tikai daļēji apmierināja viņa lūgumu par zaudējumu - nesaņemtās darba samaksas - atlīdzināšanu par atstādināšanas no amata periodu no 2009.gada 23.februāra līdz 2012.gada 16.aprīlim. Pieteicējs norāda, ka viņa mēneša vidējā izpeļņa no 2008.gada augusta līdz 2009.gada janvārim ir Ls 667,08, kas aprēķināta, ņemot vērā Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (turpmāk – VSAA) sniegto informāciju, un uzskata, ka zaudējumu atlīdzības aprēķins bija jārēķina no minētās vidējās izpeļņas. Līdz ar to pieteicējs uzskata, ka Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk – VID) sniegtais pieteicēja nesaņemtās darba samaksas aprēķins, piemērojot faktisko darba algu un vēl 15% samazinājumu, nav pamatots un ir sastādīts pretēji likumā noteiktajam. Tādējādi pieteicējs norāda, ka pēc būtības tiek apstrīdēts VID sniegtais pieteicēja nesaņemtās darba samaksas aprēķins.

[5] Ministrija rakstveida paskaidrojumos tiesai norāda, ka pieteikumu neatzīst un lūdz to noraidīt, paskaidrojot, ka gadījumos, kad persona lūdz atlīdzināt Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 4.panta pirmās daļas 1.punktā minētos zaudējumus - nesaņemto darba samaksu - darba

devēja pienākums ir atbilstoši personas pieprasījumam aprēķināt nesaņemto darba samaksu un norādīt to Ministrijā iesniedzamajā izziņā. Ministrijas pienākums ir no šajā izziņā norādītās nesaņemtās darba samaksas summas ieturēt iedzīvotāju ienākuma nodokli, aprēķināt valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (sociālo nodokli) un ieskaitīt tās attiecīgajos speciālajos budžetos, nesaņemtajai darba samaksai (no kuras atņemts iedzīvotāju ienākuma nodoklis un darba ņēmēja veicamā valsts sociālās apdrošināšanas obligātā iemaksa), piemērot Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes noteikto patēriņa cenu pieauguma indeksu un pēc minētā indeksa piemērošanas iegūto nesaņemtās darba samaksas summu izmaksāt personai, kurai ir uz to ir tiesības saskaņā ar Zaudējumu atlīdzināšanas likumu, ko Ministrija arī konkrētajā gadījumā veica, pieņemot pārsūdzēto Lēmumu. Līdz ar to Ministrijas rīcība, pieņemot Lēmumu un izmaksājot pieteicējam zaudējumu - nesaņemtās darba samaksas - atlīdzību par atstādināšanas no amata periodu no 2009.gada 23.februāra līdz 2012.gada 16.aprīlim Ls 11 643,17 apmērā, bija tiesiska un pamatota.

[6] VID rakstveida paskaidrojumā tiesai norāda, ka no Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 4.panta pirmās daļas 1.punkta un ceturtās daļas izriet regulējums, kas kā zaudējumus paredz izmaksāt atlīdzību par nesaņemto darba samaksu nevis vidējo izpeļņu.

[7] Tiesas sēdē pieteicējs uzturēja pieteikumu pēc tajā norādītajiem motīviem.

Tiesas sēdē atbildētāja pārstāves pieteikumu neatzina, pamatojoties uz Lēmumā un rakstveida paskaidrojumos norādītajiem motīviem.

Motīvu daļa

[8] Pārbaudījusi lietas materiālus, uzklausījusi administratīvā procesa dalībnieku paskaidrojumus un izvērtējusi lietā esošos pierādījumus, tiesa atzīst, ka pieteikums ir nepamatots un noraidāms.

[9] Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 4.panta pirmās daļas 1.punktā noteikts, ka, ievērojot šā likuma 2. un 3.pantā minētos nosacījumus, personai ir atlīdzināma nesaņemtā darba samaksa, ja darba attiecības nodibinātas un darbinieka pienākumu izpilde uzsākta, pirms šajā likumā minētajos gadījumos personai atņemta iespēja turpināt to pildīšanu.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2004.gada 27.aprīļa noteikumu Nr.433 „Iesniegumu iesniegšanas un izskatīšanas, darba garantiju un sociālo garantiju atjaunošanas un zaudējumu atlīdzības izmaksas kārtība" (turpmāk - Noteikumi Nr.433) 3.4., 3.5. un 3.6.punktu, pieprasot Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 4.panta pirmās daļas 1.punktā minēto zaudējumu - nesaņemtās darba samaksas - atlīdzību, iesniegumam zaudējumu atlīdzības saņemšanai pievieno personas darba devēja izziņu vai darba devēju izziņas par personas vidējo izpeļņu, kas aprēķināta atbilstoši Darba likumam, un nesaņemto darba samaksu. Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras izziņu par sociāli apdrošinātās personas kontā reģistrētajiem ienākumiem un veiktajām sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām (sociālo nodokli) par laikposmu, sākot ar 1996.gada 1.janvāri, un Valsts ieņēmumu dienesta teritoriālās iestādes

(personas dzīvesvietas) izsniegta paziņojuma par algas nodokli attiecīgajā taksācijas periodā norakstu.

[10] Lietā nav strīda par to, ka ir iestājies Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 2.panta 1.punktā noteiktais zaudējumu atlīdzināšanas tiesiskais pamats, proti, ir stājies spēkā attaisnojošs tiesas spriedums krimināllietā. Lietā nav arī strīda par atstādināšanas no amata periodu.

Lietā ir strīds par VID veiktā zaudējumu atlīdzības aprēķina pareizību.

Pieteicēja ieskatā zaudējumu atlīdzības apmērs bija aprēķināms, ņemot par pamatu pieteicēja vidējo izpeļņu par pēdējiem sešiem mēnešiem pirms atstādināšanas no amata, savukārt Ministrijas un VID ieskatā ir aprēķināma un izmaksājama zaudējuma atlīdzība tādā apmērā, kādu pieteicējs būtu saņēmis, ja nebūtu atstādināts no amata.

[11] Atbilstoši Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 4.panta pirmās daļas 1.punktā noteiktajam personai ir atlīdzināma nesaņemtā darba samaksa.

Zaudējumu atlīdzināšanas likuma izpratnē nesaņemtā darba samaksa personai izmaksājama kā zaudējuma atlīdzība, t.i., kā atlīdzība, ko persona noteikti būtu saņēmusi, ja būtu veikusi amata pienākumus. Zaudējuma atlīdzināšana ir tiesību aizskāruma mantisko seku novēršana, ar mērķi nodrošināt pēc iespējas pilnīgāku tāda stāvokļa atjaunošanu, kāds būtu bijis, ja aizskārums nebūtu noticis. Nepamatoti atstādinātas no amata amatpersonas gadījumā atlīdzības mērķis ir nodrošināt nepamatoti zaudēto ienākumu – darba samaksas – pilnīgu atlīdzināšanu.

Tādējādi secināms, ka par atstādināšanas no amata laiku personai ir izmaksājama atlīdzība, kas atbilst faktiskajai darba samaksai, kādu persona būtu saņēmusi, ja šajā laika periodā būtu strādājusi.

[12] Kā konstatējams no lietas materiāliem, VID ir veicis aprēķinu par faktiski nesaņemto darba samaksu par atstādināšanas no amata periodu, proti, no 2009.gada 23.februāra līdz 2012.gada 16.aprīlim (lietas 58.lapa).

Izvērtējot minēto aprēķinu, tiesa secina, ka VID, veicot aprēķinu, ir ņēmis vērā iepriekš minētajā laika periodā amatā noteikto mēnešalgu un noteiktās piemaksas, kā arī ņēmis vērā pienākošos atvieglojumus un Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 4.panta ceturtajā daļā noteikto, ka izmaksājamā zaudējumu atlīdzība par nesaņemto darba samaksu tiek aplikta ar nodokļiem un nodevām likumā ,,Par nodokļiem un nodevām" un konkrētajos nodokļu likumos noteiktajā kārtībā, izņemot sociālās apdrošināšanas iemaksas. Matemātiska aprēķina kļūdas tiesa nekonstatē.

Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 4. panta trešā daļa noteic, ka zaudējumu atlīdzībai, kas nav atlīdzība par mantai nodarītiem zaudējumiem, piemērojams Valsts statistikas komitejas noteiktais patēriņa cenu pieauguma indekss.

Kā konstatējams no Tieslietu ministrijas pieteicējam izmaksājamā zaudējumu atlīdzības aprēķina (lietas 67.lapa), pieteicējam izmaksājamajai zaudējumu atlīdzībai ir

piemērots Valsts statistikas komitejas noteiktais patēriņa cenu pieauguma indekss atbilstoši Centrālās statistikas pārvaldes datiem (*http://www.csb.gov.lv/inflation_calculator).*

Ievērojot šajā punktā norādīto, tiesa atzīst, ka pieteicējam izmaksājamā zaudējuma atlīdzības – nesaņemtās darba samaksas – aprēķins ir veikts atbilstoši normatīvo aktu prasībām.

Ievērojot, ka pieteicēja atstādināšanas no amata periodā tika piemērots visiem VID darbiniekiem mēnešalgas samazinājums, tad šis samazinājums ir attiecināms arī uz pieteicējam izmaksājamo zaudējumu atlīdzību. Tas apstāklis, ka pieteicējs šajā periodā no amata bija atstādināts, nav pamats pret viņu piemērot atšķirīgus nosacījumus un aprēķināt lielāku darba samaksu nekā faktiski pieteicējs to būtu saņēmis, veicot darba pienākumus. Nav pamatots arī pieteicēja iebildums, ka zaudējumu atlīdzība ir aprēķināma, ņemot par pamatu vidējo izpeļņu par pēdējiem sešiem mēnešiem pirms atstādināšanas no amata perioda, saskaņā ar Darba likuma 75.panta pirmās daļas nosacījumiem.

Darba likuma 75.panta pirmajā daļā noteikts, ka visos gadījumos, kad darbiniekam saskaņā ar šo likumu izmaksājama vidējā izpeļņa, tā aprēķināma par pēdējiem sešiem mēnešiem no darba algas (..), kā arī no prēmijām. No minētās tiesību normas izriet, ka vidējā izpeļņa ir izmaksājama Darba likumā paredzētajos gadījumos. Savukārt no Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 4.panta pirmās daļas 1.punkta normas izriet, ka šajā gadījumā likumdevējs kā zaudējumus ir paredzējis atlīdzināt nesaņemto darba samaksu, proti, atlīdzināt to darba samaksu, ko persona būtu saņēmusi, ja nebūtu atstādināta no amata.

[13] Apkopojot šajā spriedumā norādīto, tiesa secina, ka Lēmums pārsūdzētajā daļā ir tiesisks un pamatots, bet *I.O.* pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu ir noraidāms.

[14] Saskaņā ar Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 8.panta trešo daļu pieteicējs minētajā lietā ir atbrīvojams no valsts nodevas un citiem tiesas izdevumiem.

Kā konstatējams no lietas materiāliem, pieteicējs, iesniedzot pieteikumu tiesā ir samaksājis valsts nodevu Ls 20 apmērā (lietas 7.lapa), līdz ar to pieteicējam saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 125.panta ceturto daļu, kas noteic, ja iemaksāta lielāka nodeva, nekā to nosaka likums, valsts nodevu pārmaksātajā daļā atmaksā, ir atmaksājama valsts nodeva.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 125.panta ceturto daļu, 246.-251.pantu, 289.-290.pantu, 291.panta pirmo daļu tiesa

nosprieda:

noraidīt *I.O.* pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu.

Atmaksāt *I.O.*, personas kods */personas kods/* valsts nodevu Ls 20 (divdesmit latu) apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rēzeknes tiesu namā.

Tiesnese S.Pujāte